

5. 8350 – Projet de loi modifiant la loi modifiée du 23 décembre 2016 instituant un régime d'aides pour la promotion de la durabilité, de l'utilisation rationnelle de l'énergie et des énergies renouvelables dans le domaine du logement

Da komme mer zum nächste Punkt vun eiseim Ordre du jour. Dat ass de Projet de loi 8350 iwwert d'Verlängerung vu verschiddene Bähillefen am Kader vum Klimabonus Wunnen. D'Riedezäit ass hei och nom Basismodell festgeluecht. Deen huet nach ëmmer net geännert. An et si schonn ageschriwwen: den Här Luc Emering, d'Madamm Claire Delcourt, den Här Jeff Engelen, d'Madamm Joëlle Welfring, den Här Ben Polidori an den Här David Wagner. An d'Wuert huet elo de Rapporteur, den honorabelen Här Christophe Hansen. Här Hansen.

Rapport de la Commission de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité

M. Christophe Hansen (CSV), rapporteur | Villmools merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, beim Projet de loi 8350 handelt et sech ëm minimal, awer trotzdem wichteg Ännerung vum ofgeännerte Gesetz vum 23. Dezember 2016, dat e Bähillefesystem agefouert huet zur Förderung vun der Nohaltegkeet an der rationaler Notzung vun erneierbaren Energien am Beräich vum Wunnen. Mir schwätze vum Klimabonus Wunnen an deem sougenannten Top-up. An dësen Top-up vum Klimabonus ass Enn Dezember 2023 ausgelaf a gëtt duerch dëse Projet de loi ëm sechs Méint bis Enn Juni 2024 verlängert.

Pour rappel: Deen Top-up gouf no den Tripartitt-Verhandlungen vu September 2022 agefouert, notament fir d'Inflatioun ze bremsen a fir de Stéit an de Betriber ze hëllefen, fir déi energieetesche Transition ze beschleunigen, notament duerch energieetesche Renovatiounen an de Switch op erneierbar Energien, fir esou d'Ofhängegkeet vu fossillen Energieträgere bei de Stéit ofzebauen.

Weinst den ambitiësen, mee awer och néidege Klima- an Energieziler am PNEC an der Kris am Logement huet d'Regierung decidéiert, den Top-up vum Klimabonus ëm sechs Méint ze verlängeren. Dat war wichteg an och richtig. An dës Ännerunge goufen an eiser Kommissiounssëtzung vum 22. Mee à l'unanimité ugehall.

Mir kruten och Avise vun der Chambre des Salariés, der Chambre de Commerce, dem Syvicol an natierlech och, wéi et sech gehéiert, vum Staatsrot. All dës Avise ware positiv.

Ech wéilt awer eng kleng Remark vun der Chambre de Commerce ervirstreichen, notament wat d'Lafzäit vun esou Bähillefen ugeet. Aus deem Avis geet notament ervir, datt een aus Grënn vun der Planungssécherheet esou Mesürene op d'mannst iwwer ee Joer soll strecken. A wa se da geännert ginn, soll ee se op d'mannst dräi Méint virum Auslaf bezéiungsweis virun den Ännerungen ukënnegen. Dat ass natierlech wichteg, fir datt d'Betriber och déi néideg Stocken opbauen oder och keng Liwwerempäss kréien. Dat wier immens wichteg, wann an Zukunft esou Ännerunge géife gemaach ginn.

Här President, dat heite war elo de Rapport vum Projet de loi 8350. Dat ass elo ofgeschloss.

Discussion générale

An ech huelen dann och kuerz Stellung am Numm vun der CSV. De Klimabonus Wunnen soll jo laut dem Minister gréisstendeels onverännert bleiwen, just den Top-up vun der Fotovoltaik soll vun 62,5 % op

50 % erofgoen. A bei de Subventiounen vun all deenen anere Programmer, zum Beispill Wärmepumpen, de Sanéierungen et cetera, soll den Top-up bäibehale ginn.

Ech mengen, besonnesch den Abau vu Wärmepumpen ass fir eis energieetesche Transition vum entscheidender Bedeutung. An dat ass och eng zentral Moossnam an eiseim Energie- a Klimaplang, zu deem sech ons Regierung laut dem Koalitionsofkomme jo och ganz kloer bekennt an un dee se sech och hale wäert.

An dat selwecht gëllt natierlech och fir déi energieetesche Sanéierung vun den Häiser. Dat ass dee Beräich, wou Lëtzebuerg am meeschte Potenzial huet, fir méi energieeffizient ze ginn, wa mer wëlle bis op déi 40 bis 44 % Effizienz bis 2030 kommen, déi eist Zil sinn. An och dat, mengen ech, gouf vun de Ministere Wilmes an Delles an eiser Jointe Economie an Environnement och ganz kloer nach eng Kéier ënnerstrach.

Dir Dammen an Dir Hären, hei handelt et sech natierlech ëm eppes, wat wichteg ass, aktuell fir eis Generatioun, mee awer och fir déi zukünftige Generatiounen.

An ech géif mech do dem Här Zeimet uschleissen: Déi nei Generatiounen sinn ukomm an ech géif och gär dem Kolleeg Charel Weiler a senger Fra Cathy ganz härezech zur Gebuert vun hirem Bouf, dem Noé, felicitéieren.

An dat gesot, soen ech Iech Merci, an am Numm vun der CSV ginn ech eisen Accord zu dësem Projet de loi. Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Ech soen Iech Merci fir de mëndlechen an de schrëftleche Rapport. Ech mengen, déi Wënsch, déi sinn elo geschwënn ukomm douewen.

(Interruption)

An dann ass deen nächsten ageschriwwene Riedner den Här Luc Emering. Här Emering, Dir hutt d'Wuert.

M. Luc Emering (DP) | Merci fir d'Wuert, Här President. Kolleeginnen a Kolleegen, mir stëmmen haut iwwert d'modifizéiert Gesetz vum 23. Dezember 2016 iwwert de Regimm vun Aidë fir d'Promotioun vun der Nohaltegkeet, der rationaler Benotzung vun der Energie an den erneierbaren Energien am Beräich vum Logement of. Wéi de Christophe Hansen gesot huet, gëtt dat Ganzt ëm sechs Méint verlängert, vum Dezember 2023 bis elo Enn Juni 2024.

Well et bei der energieetescher Effizienz vun eisen Häiser nach grouss Efforte brauch, ass et wichteg, dass mir weider eng finanziell Ënnerstëtzung gi fir d'energieetesche Renovatioun vu Wunnhaiser, d'Installatioun vun enger Fotovoltaikinstallatioun, d'Promovéiere vun der Autoconsommation bei PV-Anlage bis 30 kW an de Remplacement vun enger Chaudière, déi mat fossilem Brennstoff alimentéiert gëtt, oder enger elektrischer Heizung duerch eng méi nohalteg an energieeffizient Alternativ, wéi zum Beispill d'Wärmepumpen.

Dir Dammen an Dir Hären, d'DP begréisst, dass scho vill Efforte gemaach goufe vu staatlecher Säit, fir d'Demandë vun de Subside méi séier ze traitéieren. Och hei bleift awer nach vill ze dinn. Leit, déi investéieren an d'energieetesche Sanéierung vun hire Wunnhaiser, léine ganz oft vill Sue bei de Banke mat héijen Zënse an sinn drop ugewisen, dass déi Aidë séier an onkomplizéiert ausbezuelt ginn, well dës ganz einfach vun Ufank un an d'Rentabilitéitsberechnung mat agefloss sinn, an et deemno d'Leit

a finanziell Schwieeregkeete bréngt, wann et, wéi an der Vergaangenheet, immens laang dauert, bis déi Sue bei de Leit um Kont ukommen.

Eleng dëst Joer wäerten 2,5 Milliarden Euro an d'Ëmsetzung vum nationalen Energie- a Klimaplang fléissen. Dat ass esou vill wéi nach ni virdrun.

E weidert wichtegt Element ass, dass den Energie-minister Lex Delles dru schafft, e Prefinanzement fir d'Klimabähillefen anzeféieren. An enger éischer Phas wäert dësen d'nächst Joer fir d'Fotovoltaik-anlage kommen.

Dir Dammen an Dir Hären, mir stinn als DP hannernt dësem Gesetzesprojet. Dës Mesürene droen derzou bäi, dass jidderee soll d'Méiglechkeet kréien, an engem klimafrëndlechen an energiespuersame Logement ze wunnen.

Ech soen Iech alleguerter Merci fir d'Nolauschten. Ech soen awer och dem Rapporteur villmools Merci fir seng zwee Rapporten, souwuel säi schrëftleche wéi säi mëndlechen, a ginn heimat den Accord vu menger Fraktioun. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Emering. An den nächste Riedner ass d'Madamm Claire Delcourt.

Mme Claire Delcourt (LSAP) | Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, wéi déi nei Regierung ugangs des Joers decidéiert huet, de sougenannten Top-up beim Klimabonus Wunnen bis Enn Juni ze verlängeren, well si sech Zäit wollt ginn, fir de besteende Regimm ze analyséieren an eventuell och ze iwwerschaffen, hu mir dat gutt fonnt. Et ass och effektiv ganz normal a wichteg, dass d'Leit sech net all dräi Méint un en neie Regimm mussen, jo, upassen an duerno och net méi wëssen, wellech Bähillefe se zegutt hunn a wellech net. D'LSAP wäert dëse Projet de loi also och matstëmmen.

Kee Versteesdemech hu mer awer fir d'Virgeesweis vun der Regierung. Et konnt ee relativ fréi Zweifel drun hunn, ob déi sechs Méint géifen duergoen, fir en neie Regimm en place ze setzen. An deem Sënn hat d'LSAP Enn Abrëll eng Motioun vun de Piraten ënnerstëtzt, fir genau déi Delaien an deem Projet de loi ze verlängeren. Déi Motioun gouf vun der Majoritéit awer ofgeleent, dëst mam Argument, dass d'Regierung sécher matzäit kéint en iwwerschaffene Subsidieregimm virleeën.

Dëse Projet de loi gouf elo den 8. Mee an der Kommissioun diskutéiert. Och zu deem Zäitpunkt gouf et nach keng Äntwert op d'Fro, wéi et nom 30. Juni sollt weidergoen. Trotzdem gouf et e kloer Refus, fir den Delai fir déi méi héich Subsidien ze verlängeren.

Wéi mer dann elo de Rapport den 22. Mee ugehall hunn, war eisen Informatiounsstand nach ëmmer dee selwechten. Grouss Iwwerraschung: Dräi Woche méi spët koom de Premierminister am Detail deen neie Klimabonusregimm virstellen, deen ab dem 1. Oktober dëst Joer soll gëllen. Ob den Ëmweltminister frëndlecherweis dem Premier d'Freed wollt loossen, fir dës Nouvelle ze annoncieren, oder ob d'Regierung sech bis op de leschte Stëppel awer net sécher war, wouhin d'Rees sollt goen, sief dohigestallt.

Mee spannend ass d'Fro, wat elo tëschent dem 1. Juli an dem 30. September passéiert. Dozou sot de Premier – an ech zitieren –: „Bis dohinner wäerten déi aktuell Reegele gëllen, wann d'Chamber domat d'accord ass.“ Jo, d'Chamber ass domat d'accord – zumindest d'Opposition, déi jo eng Verlängerung gefuerdert huet.

Wien awer elo erwaart, dass dëse Projet de loi schnell nach emol amendéiert géif ginn, louch leider falsch.

Dobäi wier et keng grouss Affär gewiescht, mat Amendementer déi Datumer vun deem Projet de loi nach emol unzepassen, an et hätt de Staatsrot och sécherlech elo net eng grouss Aarbecht kascht an et wär och kee groussen Zäitverloscht gewiescht.

Mee neen, mir waarden dann op en neie Projet de loi, deen déi selwecht Bestëmmunge bis Enn September verlängert, an natierlech op de Projet de loi, deen en neie Regimm ab Oktober festleet. Et freet sech just, wéini dat soll gestëmmt ginn, well mir hunn elo nach genau zwou Sëtzungswoche bis den 11. Juli, an da prinzipiell Paus bis den 8. Oktober. Mir risquéieren also, d'Verlängerung vum Top-up ze stëmmen fir eng Period, déi schonn ofgelaf ass, dat zu engem Moment, wou schonn en neie Regimm gëllt, fir deen et awer nach keng legal Basis gëtt.

Une voix | Très bien!

Mme Claire Delcourt (LSAP) | Wéi sollen d'Leit dobaussen do nach den Iwwerbléck behalen?

Ganz änlech gesäit et iwwregens beim Klimabonus Mobilitéit aus. Dat fält manner op, well dee Subsid iwwer Règlement grand-ducal, an net iwwer Gesetz, festgeluecht ass. An och hei leeft d'Majoratioun vu 5.000 op 8.000 Euro den 30. Juni aus. En neit Reglement, dat dee méi héije Subsid bis den 30. September verlängert, ass menges Wëssens nach net do. Mee hei kann de Minister eis jo vläicht herno soen, wou dat Reglement dann drun ass.

Här President, an der Klimapolitik wëll dës Regierung de Leit loscht maache matzemaachen. Den Interessi vun de Leit un der energieetescher Sanéierung vun hiren Haiser, der Wärmepompe oder och de Solaranlagen ass duerchaus do, mee si froe sech natierlech als Alleréicht: „Wat kascht et? Kann ech mir et leeschten?“, oder: „Wat bréngt dat um Enn?“ D'Héicht vun de Subside spillt an deem Kontext eng ganz weesentlech Roll. An de Rapportier huet jo och scho gesot, dass d'Betriber an och hir Clienten eng gewësse Previsibilitéit brauchen.

Ofschléissend wëll ech dofir soen, dass mir als LSAP erwaarden, dass besonnesch déi Texter, déi d'Iwwergangszäit bis zum 1. Oktober reegele sollen, spëtstens d'nächst Woch virgeluecht ginn. Dat gëllt fir de Klimabonus Wunnen an och fir d'Reglement zum Klimabonus Mobilitéit. Dës Texter sinn zwar dann nach net a Kraaft, mee d'Intentioun vun der Regierung ass domat awer kloer. Mir erwaarden och, dass eng Informatiounscampagne déi Prozedur begleet soll, fir dass interesséiert Leit verstinn, wat si tatsächlech un Hëllef kënne kréien. Voilà.

Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Delcourt. An dann ass den nächste Riedner den Här Jeff Engelen.

(Interruption)

M. Jeff Engelen (ADR) | Merci, Här President. Et geet hei drëm, beim Klimabonus d'Delaien ze verlängere bis den 30. Juni. Dat ass jo quasi schonn dës Woch nach, wann een ..., oder dës Sonndeg. Ech mengen, dat ass e bësse spët. Mee, wann awer schonn iwwert dës Klimabonus geschwat gëtt, iwwert d'Delaien – d'Madamm Delcourt huet et elo grad e puermol ugeschnitten –, wat awer och nach wichteg ass ze soen – ech wëll si do ergänzen –, dat ass: D'Leit bräuchten awer och emol Planungssécherheet, wat alles op se duerkënnt a wat se kënnen erwaarde vu Subsidien a wat net.

A wa se och Subside kréien, da sollen déi och, wannechgelift, méi oder weëneger an engem

vernünftigen Delai ausbezuecht ginn, wat bis elo net ëmmer de Fall war. Well do héiert ee ganz vill Reklamatiounen an der Gesellschaft. Do misst een awer Remedur schafen. Et ka jo net nëmmen eleng sinn, dass keng Leit do sinn, déi dat maachen, dass mer net genuch Personal hätten. Ech mengen, dat ass schonn e Problem. Dat wësse mer awer schonn e puer Joer.

Merci fir Är Opmierksamkeet. A mir géifen dësem Projet eis Zoustëmmung ginn.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Engelen. Dann ass et un der Madamm Joëlle Welfring.

Mme Joëlle Welfring (déi gréng) | Här President, zu Lëtzebuerg hu mir an de leschte Jore grouss Fortschritter beim Ausbau vun erneierbaren Energie gemaach, virun allem bei der Produktioun vum Stroum. Déi neisten Zuele vum ILR weisen, dass 2023 20,3 % vum nationale Stroumverbrauch duerch d'Produktioun vu gréngem Stroum zu Lëtzebuerg gedeckt gouf. Mir produzéieren also mëttlerweil méi Stroum, wéi eis Stéit zesumme verbrauchen. Bei der Wandkraaft gouf d'Stroumproduktioun an zéng Joer versechsfacht, an aleng d'lescht Joer goufen zéng weider Wandrieder installéiert.

Bei de Solaranlage leie mer op der Plaz 6 vu 27, wat déi installéiert Capacitéit pro Kapp an der EU ubelaangt. Ganzer 13.622 Anlage konnten 2023 gezielt ginn. Säit der Annonce vum Top-up-Programm ass d'Unzuel vun dësen Anlagen ëm 72 % an d'Luucht gaangen. Et gesäit een also ganz kloer: Wann héich Aiden do sinn, da kënn och déi erwünscht Wierkung zum Droen.

Dës Dynamik muss onbedéngt weidergedriwwen ginn. Leider iwwerzeegen awer d'Aussoe vun de leschte Méint net wierklech, weeder am Bezuch op Atomkraaft nach duerch d'Ophiewe vum aktuelle Stroumpreisdeckel, deen d'Leit, déi an d'Energietransitioun schonn investéiert hunn, souguer bestrooft, oder eeben d'Kierze vu Subside bei de Solaranlagen an an der Mobilitéit. Et geet heibäi bei Wäitem net nëmmen ëm d'Erreeche vun eisen Energie- a Klimaziler, mee ëm d'Schafe vun Aarbechtsplazen. Et geet ëm eist Handwerk, eis Wirtschaft an et geet ëm eis Liewensqualität.

Fir eis ass et dofir kloer, dass zu dësem Zäitpunkt d'Klimabonussubsidien an de Beräicher Wunnen a Mobilitéit als wichteg Puzzlestécker vun der Transformatioun um héijen Niveau solle bäibehale ginn. Grad elo ass net de Moment, als Land bei der Energietransitioun d'Investitiounen erfrozeschrauwen – ganz am Géigendeel! Dofir maachen eis d'Annoncen, dass déi aktuell Aiden ab dem 30. September solle reduzéiert, voire deelweis ofgeschafft gi scho Suergen.

Apropos Annoncen: D'Regierung – et ass virun och schonn ugeklungen – huet an de leschte Méint ëmmer erëm betount, eng komplett Evaluatioun vum Klimabonusprogramm wellen ze maachen, an de Programm dann deemstspriechend ganz unzepassen. No dëser Evaluatioun hate mir op d'mannst an zwou Question-parlementaire gefrot a keng Äntwert drop kritt. Wou déi déifgräifend Changementer an Upassung sinn, konnte mer bis elo och nach net direkt erkennen.

Zur Previsibilitéit – och dat ass schonn ugeklungen –: Modifikatiounen am Aidëberäich bedeiten ëmmer stéissweis ganz héich Unzuele vun Demanden – eeben duerch déi Onsécherheet bedéngt, wéi et duerno weidergeet. Dat vun eise Bierger/innen, déi zu ... An dat bedeit quasi virprogramméiert Retardieren op der Säit vun eise Verwaltungen, wéi bei der

Ëmweltverwaltung, an dat natierlech och mat deenen domat zesummenhängenden Onzefriddenheeten. Mee d'Ofännerunge bedeiten och e Méiopwand un Informatioun, fir d'Leit iwwert d'Regimmer ze informéieren, zum Beispill duerch d'Klima-Agence.

Dofir och meng Fro: Wéini goufen déi rezent Upassung vum Klimabonus un déi concernéiert Verwaltung kommunizéiert, fir dass si kënnen hirersäits déi néideg Informatiounen weiderginn? Och d'Betriber, déi zum Beispill Vëloen, Autoen oder Fotovoltaikanlage verkafen, müssen déi néideg Informatiounen hunn, fir se un hir Clienten weiderzeginn a si ze beroden.

Leit, déi doriwier nodenken, hir Suen ze investéieren, hunn och sëllege Froen zu den Detailer, zum Beispill, wat d'Definitioun ass vun engem Cargobike – dat schéngt am Moment och net gekläert ze sinn – an och wéi et mat den Aidë vun de Borne weidergeet, déi Enn des Joers auslafen. Wéi steet et dann och mam Stroumpreis op deenen ëffentleche Bornen? Alles Froen, déi awer wichteg sinn, wann ee sech do gär gutt virbereet op déi doten Ännerungen.

Mir froen eis eeben och, wiso mer haut e Gesetzestext stëmmen, wou dach annoncéiert ginn ass, dass déi aktuell Top-up-Aidë weider bis Enn September gëlle sollen. Wier et net méi effizient a manner verwirrend gewiescht, dësen Datum eeben direkt unzepassen, statt elo en zweeten zousätzleche Gesetzesprojet – op d'mannst een, jiddefalls – nach zousätzlech mussen ze definéieren? A wier et net besser gewiescht, e kohärente Gesamtpak zu engem spéideren Zäitpunkt virzeleeën?

Nieft Subside brauche mer och strukturell Moossnamen, déi am PNEC verankert sinn a schnell ëmgesat musse ginn. D'Regierung huet sech zu dësem Text bekannt, mee et bleift nach ze froen, a wéi enger Form si de Klimaplang um Enn vun dësem Mount un d'Kommissioun wäert schécken. Heiriwwer ass d'Chamber bis elo éischter weénege gewuer ginn.

Genausou wichteg ass et, d'Mesure selwer ze definéieren, fir déi dann och séier a gutt ëmzesetzen. Grad d'Kärmesure fir d'Klimatransitioun sinn hei ganz wichteg: notament déi vum Leasing social, wou Stéit mat manner Revenu emissiounsfrei Autoe zu engem nidderege Montant lease kënnen; den Opbau vun enger nationaler Renovatiounsgesellschaft, als nächst Beispill, fir d'Proprietäre vu Wunnhaiser strukturéiert a vun A bis Z ze begleeden; d'Virfinanzéierung ass ugeklungen, déi soll dann Ufank d'nächst Joer kommen; an awer och d'Aus- a Weiterbildung vun Handwerker, mat deenen déi viereg Regierung ganz enk zesumme geschafft huet.

Vill dovunner sinn eebe Schlësselementer, fir och finanziell manner gutt opgestallte Menagen ze ënnerstëtzen. Dës Mesure musse prioritär weidergedriwwen ginn, an d'Fro ass eeben: Wéini kann ee sech hei eppes Konkreetes dozou erwaarden?

Rezent Entwécklungen a verschiddenen Nopeschlänner an och Stëmmen aus dem Secteur weisen et daitlech: Mir brauche kloer Aussoen, kloer Bekenntnisse an eng tatkräffeg Ëmsetzung vu Moossname fir eis Energietransitioun, an dat ouni Bremsen an ouni politesch Onsécherheeten, souwuel an Europa, mee och heiheim.

Merci.

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Welfring. Den nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Ben Polidori. Här Polidori.

M. Ben Polidori (Piraten) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, bon, ech wäert elo

net nach eng Kéier dee ganzen techneschen Detail uschwätzen. Ech mengen, wouriwwer mer eis alleguerten heibannen eens sinn, dat ass d'Wichtigkeet vun dësem Projet.

Mir gesinn, dass och an dësen Zäiten, wou mer sinn, d'Energiepräisser an d'Luucht schéissen. Mir gesinn, dass d'nächst Joer nach eng Kéier d'Energiepräisser wäerte klammen. An doropshin ass dëse Projet nach méi wichteg wéi ... Par konter, och nach fir allegueren d'Leit mat engem klengen Portmonni ass dësen Top-up, deen an dësem Projet gestëmmt gëtt, wichteg.

Wat een awer hei elo muss soen, ass: Mir – an haaptsächlech d'Majoritéit, déi glänzen hei – soen, wéi fantastesch dësen Top-up ass. Jo, mir fannen e gutt. Ech mengen, déi meescht heibanne fannen e gutt. An och d'Majoritéit fënnt e gutt. Par konter, wou ech e bëssen erstaunt heibanne sinn: Mir stëmmen elo e Projet – bon, ech sinn elo zwar nach en neien Deputéierten – réckwierkend op den 1. Januar bis elo den 30. Juni, dat heescht, dat sinn elo nach véier Deeg. Dat heescht, mir soen de Leit elo: „Gitt nach séier, ënnerschreift nach eng Offer, well nom 30. Juni gëtt et keen Top-up méi!“

Bon, dat ass elo mol dat, wat mir vum Premierminister esou annoncéiert kruten. Dat war jo eng vu senger Spuermesuren. Dat ass fir ons – op alle Fall fir d'Leit, wéi och scho vum Här Engelen gesot – keng Planungssécherheet, déi d'Leit sech kënnen hei erwaarden. Och fir d'Handwierk ass et e Kuddelmuddel. Also, ech muss Iech soen, wann d'Leit mech froen, wéi et am Moment virugeet – ech weess et selwer net als Deputéierten, wéi sech do ons aktuell Regierung wierklech positionéiert!

An och dat anert, wat ech awer nach muss soen, dat ass eng Fro vläicht un de Minister: Allegueren déi Demanden, déi elo tëschent dem 1. Januar an dem 30. Juni dann ënnerschriwwen goufen an och schonn eventuell installéiert goufen, wéi ass et do mat dem Ausbezuale vun den Aiden?

Bon, elo hu mer vläicht d'Chance, ech mengen, mir haten och eng QP dozou gestallt, am Moment si mer bei deenen Aiden, wann ee se ufreet, bei engem Delai vun engem Joer. Dat spillt deemtspriechend och mat an d'Kaarten, datt een elo ka soen: „Mir stëmmen haut de Projet, well déi Leit hir Sue souwisou eréischt an engem Joer kréien.“

An dat Zweet ass natierlech elo: Wéi geet et nom 1. Juli weider? Soe mer elo nach de Leit, se solle kucken – bon, mir sinn haut elo Mëttwoch –, dass se nach séier bis e Freiden ënnerschreiwe ginn, well nom 1. Juli kréie se jo dann deen Top-up net méi? Oder seet d'Regierung dann ... Wéi och scho vum der Madamm Delcourt ugeschwat, wäerte mer vläicht den Top-up réckwierkend dann am Oktober hei stëmmen?

Voilà, dat ware meng Froen, an da sinn ech elo um Schluss. Mee mir wäerten awer natierlech dëse Projet och matstëmmen, well mir sti fir den Top-up a mir hunn och, wéi och scho vum der Madamm Delcourt gesot, eng Motioun gestëmmt, fir dësen Top-up och nach weider ze erhalen. Mee leider ass dat verworfen ginn.

Villmools merci.

Plusieurs voix | Ganz gutt!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Polidori. Dann ass et um Här David Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. Also dëst Gesetz ass eng Verlängerung eebe vum Klimabonusregime zugonschte vu Leit, déi an eng Renovatioun vun hirer Wunneng, an

d'Elektromobilitéit oder an erneierbar Energie bei sech doheim investéieren.

Ouni dës Verlängerung wier dëse Regime Enn 2023 ausgelaf. D'Regierung huet awer virum Delai annoncéiert, de Regime bis op den 30. Juni ze verlängeren. Haut si mer de 26. De Regime ass also ofgelaf, nach éier dat Gesetz hei iwwerhaupt am Memorial publizéiert ass!

De Premierminister hat och a senger Ried iwwert den État de la nation eng weider Verlängerung vun dësem Regime bis den 30. September ugekënnegt. Doriwwer eraus huet en awer och en neie Regime ab dem 1. Oktober 2024 ugekënnegt.

Här President, d'Madamm Delcourt ass wierklech dorobber am Detail agaangen. Ech wäert och drop agoen, well ganz onofhängeg elo vun der Zoustëmmung – also mir wäerten dat heiten trotzdeem nach matstëmmen – oder vun der Opposition zu dëse Subventiounen fanne mir och déi Aart a Weis virzegoen vun der Regierung awer e bësse komesch, fir et gelinde auszadrécken, well se och den Deputéierten d'Decisioun virenthält.

Wéi soll d'Chamber e Regime nach kënnen adaptéieren oder souguer géint dëse Regime stëmmen, wann de Regime beim Vott de facto scho sechs Méint applikabel ass an d'Leit hir Entscheedungen opgrond vun de Primmen, déi se versprach kritt hunn, gemaach hunn? D'Chamber muss hei einfach u sech hiren Ok ginn, soss mengen d'Leit dobaussen, mir wieren e bësse komesch hei.

(Interruptions et hilarité)

An dat huet vläicht och domadder ze dinn ... Wat och e bësse stëmmt, zemoos well mer eng Regierung hunn, déi alles dofir mécht an eis selwer net ganz seriö hëlt. Doriwwer wäerte mer och nach dës Woch diskutéieren.

D'Verlängerung vum Regime steet elo schonn op de Sitte vum Staat ugekënnegt, dobäi ass emol nach kee Gesetzesprojet deposéiert. Och dat ass awer e bësse problematesch, besonnesch och well dëst Gesetz, genesou wéi déi Verlängerung bis September, jo séier hätt kënnen geschéien. Et geet just drëms, en Datum ze änneren. Braucht Dir ... Firwat muss d'Regierung esou Méint dorunner schaffen?

(Interruption par M. Sven Clement)

Den neie Regime soll ab ... Bon, et geschitt jo immens vill zurzäit am Ëmweltministère, et wäert domadder ze dinn hunn.

M. Marc Goergen (Piraten) | Déi hu keng Zäit.

M. David Wagner (déi Lénk) | Nee. Den neie Regime soll ab dem 1. Oktober a Kraaft trieden. Och do hu mer just e puer Iddie vum Premierminister héieren an en Text läit net vir. Dee wäert egal wéi net virum Akraafttriede gestëmmt sinn, well virum Akraafttrieden dann och warscheinlech keng Plénière méi ass. An hei stelle sech awer och nach méi fundamental Froen, well hei nei politesch Choixen an e Gesetz fléissen, déi, jee no Lafzäit vun deem neie Regime, gréisser Montanten engagéieren, déi à la base jo guer keng demokratesch Legitimatioun hunn. D'Leit ginn also an de kommende Méint an d'Garage, an do rechent de Garagist hinne vläicht e Finanzement fir en Auto vir opgrond vun Aussoe vum Premierminister am Juni op der Chambertribün. Bon.

Här President, ech wollt awer och nach e puer Wuert soen zum Klimabonus selwer. Mir waren, dat wësst Der och, ni der Meinung, dass esou Subventiounsprogrammer fir Privatstéit déi lescht Wourecht sinn, well se d'Tendenz hunn, méi Ongläichheeten ze schaffen an eiser Gesellschaft. Wa mir eis awer ukucken,

wéi vill Subventiounen elo tatsächlech all Joer iwwert de Klima- an Energiefong un d'Stéit fléissen, déi beispillsweis Solarpannoen op hiren Daach wëlle maachen, da stelle mer fest, dass dat alljoers drastesch ënnert deem läit, wat als Budget viséiert gëtt.

2021 waren et 3 Milliounen amplat vu 6. 2022 waren et 1,75 Milliounen amplat vun 10. 2023 waren et 900.000 Euro amplat vun 9 Milliounen. An der Moyenne ginn also just 25 % vun deene Budgete wierklech benotzt, eraus kommen dann éischter anekdotesch Montanten. Bei anere Posten am Beräich Energie a Renovatioun ass dat och eng ganz änlech Tendenz. Mir ginn dovunner aus, dass déi viséiert Budgeten enger Zilsetzung entsprechen. Wann déi esou wäit verfeelt ginn, da muss ee sech awer och d'Fro stellen, ob déi Primme politick net gescheitert ass.

Déi nei Regierung seet elo, si wëlt dee Primmesystem weiderféieren a setzt d'Montanten erof. Ass d'Regierung tatsächlech der Meinung, dass mat manner Primmen elo méi géif investéiert ginn? De Premierminister huet d'Baisse vun de Primme jo mat falende Käschte vu Solarpannoen begrënnert. Dat wirkt esou, wéi wann de Klimabonusregime bis elo e volle Succès gewiescht wier an de Marché elo räif genuch wier, fir mat manner Ënnerstützung ze funktionéieren. Dat stëmmt awer net, an d'Zuele weisen dat.

Eis geet et elo net drëms, Primmen eropzesetzen. Mir menge villméi, dass een anescht misst virgoen, dat hu mer of gesot, a kollektiv éffentlech Investitiounen den individuelle private misst virzéien. Ech hunn elo keng Zäit méi, fir dorobber anzugehen, mee dat hu mer scho gemaach a mir wäerten dat weiderhi maachen.

Ech soen Iech Merci.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Wagner.

An dann ass et elo un der Regierung. Här Minister.

Prise de position du Gouvernement

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Villmools merci, Här President. Merci dem Rapporteur fir säi Rapport. Merci och den eenzelnen Deputéierte virun allem fir déi breet Zoustëmmung. Dat ass jo och haut dat Wichtigst, datt sech d'Parlament kloer dozou bekennt, datt mer sollen och weider mat Hëllef vu Subsidien op de Wee goen, fir och ënner anerem eis Klimaziler kënnen ze errechen.

Et ass ganz kloer vun der Regierung kommunizéiert ginn. An ech mengen, dat ass och dat, wat zielt. An dofir solle mer och elo net ze vill Verwirrung selwer hei maachen, heibannen.

(Interruptions)

Et ass ganz kloer vun der Regierung kommunizéiert ginn, datt ab dem 1. Oktober en neie Regime kënnt, an deen heite wäert verlängert gi bis den 30. September. Mir hunn, soubal mir d'Diskussiounen ofgeschloss hate mat dem Secteur, gekuckt, dee Regime dann eeben nei ze adaptéieren. Mir hunn awer mam Secteur geschwat. Mir hunn en Dialog mat hinne gehat, et huet jo och e bësse gedauert, mir huelen dat jo och seriö, an do hu mir och déi Texter dunn, souwéi mer se konnten deposéieren, deposéiert. Dat brauch natierlech dann e bëssen. Mir sinn net aleng Acteur an enger legislativer Prozedur. Do gëtt et jo och nach Avisen, déi mussen erageholl ginn, och dee vun engem Staatsrot.

An dat Wichtigst ass, datt mer se wäerten egal wéi retroaktiv applizéieren. A Retroaktivitéit ass jo

näischt, wat dës Chamber oder Regierunge virdrun net och scho gemaach hätten. Dowéinst, dat Wichtegst ass de Message, datt deen aktuelle Regimm, wéi en elo nach besteet, wäert haut op den 30. Juni, duerno op den 30. September verlängert ginn. An ab dem 1. Oktober gëtt et en neie Regimm.

Ech mengen, dat ass déi kloer Kommunikatioun, déi och selbstverständlech un déi eenzel Partneren esou kommunizéiert ginn ass, sief dat ons Verwaltungen, wéi hei besonnesch d'Ëmweltverwaltung, oder sief dat d'Klima-Agence. An ech mengen, dat ass dat, wat zielt: Dat ass Kloeerheet. An do si mer also ganz kloer, an do ass keng Verwirrung, déi ass. Déi eenzeg Verwirrung, déi ...

(Interruption par M. Georges Engel)

Dat ass kee Kabes, Här Engel ...

Plusieurs voix | Chaos!

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Déi eenzeg ... Et ass och kee Chaos. Et ass kee Chaos!

(Brouhaha)

Et ass ganz kloer kommunizéiert ginn. Mir hu mat den Acteuren och geschwat.

M. Marc Goergen (Piraten) | Et ass reng eng Spuermoosnam, déi Der virhuet!

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Elo geheie mer alles ... Här President, effektiv, wien huet d'Wuert?

M. Claude Wiseler, Président | Den Här Minister huet d'Wuert!

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Dir kënnt, Här Polidori, duerno eng Fro stellen. Elo schwätzt de Minister.

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Elo kënnen mer jo net ufänken, alles ... Elo schwätze mer net vu Spuermesuren a vun allem duercherneen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Et ass eng Spuermoosnam! Dir bezuelt manner ...

M. Claude Wiseler, Président | Sou, wannechgelift!

(Coups de cloche de la présidence)

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Mir schwätzen elo mol vun deem Regimm, dee mer elo verlängeren. Mir hunn elo net vun deem Regimm geschwat, ...

(Interruption par M. Marc Goergen)

... dee mer den 1. Oktober wäerten nei aféieren.

Mir hunn also kloer hei kommunizéiert, wat mer gäre wëlle maachen. Dat ass och esou ugeholl ginn. Et ass mer nach kee begéint, dee gesot huet: „Ech verstinn elo net, wat Der do wëllt maachen“, well mer mam Secteur geschwat hunn a well mer kloer kommunizéiert hunn. Fir d'éischt de Premierminister a senger Ried zu der Lag vun der Natioun an duerno hu mer och dat nach eng Kéier ganz kloer preziséiert, wat mer gäre wëlle maachen. An dat ass och esou ukomm, souwuel bei eise Verwaltungen wéi och bei dem Secteur selwer. An esou wäerte mer dat och maachen.

Nach eng Kéier: Et ass net déi éischt Kéier, datt retroaktiv Mesuren applizéiert ginn. D'Leit brauche sech keng Gedanken ze maachen. Si wäerten déi Aiden am aktuelle Regimm och nach bis den 30. September kënnen kréien, wann dann och déi offiziell

Zoustëmmung natierlech vun der Chamber bis komm ass. An da gëtt dat retroaktiv applizéiert. Do wäert keen eppes verléieren. An ab dem 1. Oktober wäerte se an en neie Regimm iwwergoen.

An zu deem neie Regimm ... Dat ass elo, mengen ech, net hei d'Debatt. Do kënnen mer natierlech awer och eng Kéier a Rou driwwer diskutéieren, wat eeben d'Avantagë wäerten dovunner sinn, mee ech mengen, dat ass net Bestanddeel vun dëser Debatt hei. An dowéinst gi mer elo net dorobber an, wat Der gesot hutt, well kloer ass, datt mer, wéi gesot, hei elo dee Regimm nach eng Kéier wäerte verlängeren an ab dem 1. Oktober en neie Regimm kënnt.

An ech soen der Chamber Merci fir d'Zoustëmmung zu dësem Projet de loi.

(Interruption par M. Mars Di Bartolomeo)

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Minister. Et waren nach zwou Wuertmeldungen elo do. Här Minister, sidd Der bereet, nach eng Fro unzuhuelen? Här Minister?

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Jo.

M. Claude Wiseler, Président | Ok, da ginn ech dem Här Ben Polidori, dem Här Wagner an der Madamm Welfring ... Oder et war d'Madamm Welfring an den Här Wagner als Reieffolleg.

(Interruptions)

An d'Madamm Delcourt.

M. Ben Polidori (Piraten) | Merci, Här President.

M. Claude Wiseler, Président | Kuerz Froen, net Kommentaren!

M. Ben Polidori (Piraten) | Jo, jo, ok. Also ech wëll just d'Fro stellen, wann dovun geschwat gëtt, dass d'Acteure mat an d'Boot geholl goufen, ob d'Chamber net ee vun dësen Acteure wär, fir awer dann un deem Projet och matzeschaffen.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Ben Polidori (Piraten) | Well ech sinn an där Kommissioun a bis elo hu mer nach keng Convocatioun kritt, fir iergendwéi un deem Projet kënnen ze schaffen.

An déi zweet Fro, déi ech awer wollt stellen, ass: Wa scho gewosst war, ganz kloer, et war jo gewosst, well dëse Punkt war schonn um Ordre du jour vu leschter Woch, en ass verréckelt ginn ..., firwat mer net dann awer nach de Projet ugepasst hunn, mat engem Datum zum 1. Oktober, well dat jo anscheinend scho sécher ass, dass den Top-up da bis dohinner leeft. Da froen ech mech, firwat d'Regierung dann net nach déi Saache wollt upassen, soudass mer dat dann och propper an engem Gesetz stoen hätte bis den 1. Oktober an net erëm eppes missten herno réckwierkend stëmmen.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Polidori. Här Minister.

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | D'Chamber ass kloer informéiert ginn. An der Ried zur Lag vun der Natioun huet de Premierminister och ganz kloer gesot, wat déi grouss nei Prinzipie wäerte si vun deem heite Regimm. Also ass et net wouer. En huet an Exklusivitéit der Chamber dat hei gesot, selbstverständlech an engem ëffentlechen Raum. An domadder ass och an der Ëffentlechkeet all Mënsch dat gewuer ginn, och eis Matbieger, dat si jo déi Concernéiert. An duerno sinn natierlech eng ganz Partie Prezisiounen komm, notament och vu ville Journalisten. Dofir hu mer

och misse relativ séier eng Kéier kloer soen, wéi et da genau am Detail wäert weidergoen. Mee dee Virwurf, d'Chamber wär net informéiert ginn iwwert déi nei Regimmer a wéi et wäert weidergoen, dat ass net richtig. De Premierminister huet dat hei gemaach, an ech mengen, dat ass och d'Plaz, fir esou Annoncé kënnen ze maachen.

Är zweet Fro war scho méi wéi eng? Mat dem ... Jo, et ass kee Problem ... Et wär och kee Problem gewiescht, fir ze soen, mir hätten elo nach kënnen direkt dovunner profitéieren, mee mir sinn net deen eenzeg Acteur. Wann ech d'Delaie kucke vum Staatsrot sengen Avisen zu deene meeschte Saachen, déi mer deposéieren, hätte mer dat net méi gepackt, fir dat elo ze maachen.

(Brouhaha)

Dat wär ganz kloer net un eis gescheitert, mee ...

(Interruption)

M. Claude Wiseler, Président | Den Här Minister krut eng Fro gestallt. En ass amgaangen, drop ze äntwerten, wannechgelift!

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Voilà, villmools merci! Ech mengen, datt mer och ganz calme kënnen dorobber äntworten.

Voilà, et ass nun eemol mat den Delaien, déi mer hunn, net méiglech gewiescht, et ze maachen. Wéi gesot, et ass net déi éischt Kéier, wou mer retroaktiv Saachen applizéieren. Mir wäerten dat maachen, an dat Wichtegst ass, datt eis Matbieger wëssen, datt dee Regimm wäert, wéi gesot, verlängert ginn, op där enger Säit, an datt en neie Regimm wäert kommen an datt keen also wäert herno eppes dovunner verléieren. Dat ass dat, wat kloer an transparent erkläert a kommunizéiert ginn ass.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Minister. Madamm Welfring.

Mme Joëlle Welfring (déi gréng) | Jo, merci fir d'Wuert. Fir d'éischt emol: Et gëtt hei vun Delaie geschwat, déi hätte kënnen daueren, bis dann Avisen do wäeren. Mee ech muss éierlech soen: Hei kënnen keng Avisé geschriwwen ginn zu engem Gesetzestext, deen net virläit. Dat ass schonn emol eng Saach.

An dat anert ass: Dir schwätzt och vu Prezisiounen, déi geliwwert goufen. Dat sinn da Prezisiounen – huelen ech dann un –, déi opgrond vun där Pressekonferenz da geliwwert goufen, gefrot goufen. Déi Chance hate mir net, fir Froen ze stellen. Dat ass eeben dat. Dat eent ass eng Informatioun, dat anert ass wierklech eng Diskussioun a Froen, déi ee ka stellen zu prezisen Textvirlagen. Dat ass et eeben net ginn, a mir apprécieieren dat wierklech net. Wéi gesot, ech krut hei eng Äntwert op eng QP, wou dann drasteet, ech soll mech da referéieren op den Discours vum État de la nation, op de Communiqué de presse. Ech fannen dat eng ganz, ganz komesch Saach, eng ganz komesch Aart a Weis, fir mat eis hei ze schaffen.

Ech weess, dass ech d'lescht Joer hei an deem Sall vu genau där doter Partei Respektlosegkeet virgeworf krut, wann ech net de leschten Detail op iergendeng Fro wosst, wann ech an där doter Situatioun war, wou Dir elo sidd. Awer hei kritt ee wierklech flagrant Respektlosegkeet an d'Gesicht geheit mat esou enger Äntwert. Ech muss soen, dat do ass net an der Rei!

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Welfring. Dat war elo keng Fro. Här Minister, wëllt Dir Stellung dozou huelen?

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Selbstverständlich. Nach eng Kéier: Ech mengen, de Staatsminister huet hei nach eng Kéier déi grouss Prinzipie gesot. Ech hunn net an der Hand, fir datt ... Wann d'Chamber mech invitéiert, da kommen ech natierlech dat och erklären.

(Hilarité et exclamations)

M. Claude Wiseler, Président | Sou, wannechgelift!

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Entschëllegt, ech hunn ...

(Brouhaha)

Et deet mer leed, ech si jo lo net ... Gewaltentrennung ... Ech mengen, et ass net d'Regierung, déi déi Invitatioun mécht, fir an d'Chamber dat erklären ze kommen. Et wär hir fräigestallt gewiescht, dat ze maachen.

(Interruptions)

M. Claude Wiseler, Président | Sou, elo eent nom aneren!

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Nach eng Kéier, ech soen et nach eng Kéier ganz kloer: De Premierminister huet hei déi grouss Prinzipie gesot. An duerno sinn direkt natierlech och Prezisiounen gefrot ginn. Duerno sinn och selbstverständlich d'Deputéiert higaangen an hu sech do Froe gestallt, och an de Meedien, wou se awer Saachen dann net richteg duergestallt hunn. An dofir hu mer och misse ganz séier an der Effentlechkeet nach eng Kéier preziséieren, wéi et dann elo wäert goen. Mee mir verschléissen eis selbstverständlich do kengen Erklärungen vis-à-vis vun der Chamber.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Minister. Dann ass et um Här Wagner, dann d'Madamm Delcourt, dann den Här Engelen an d'Madamm Tanson.

M. David Wagner (déi Lénk) | Also, et gëtt ëmmer méi komplizéiert.

(Hilarité)

M. Marc Goergen (Piraten) | Dat ass dës Regierung!

M. David Wagner (déi Lénk) | Et ass dës Regierung, mee ... Ok, Dir sidd nach nei a frësch an onerfueren, mee no siwe Méint ...

Plusieurs voix | O!

M. David Wagner (déi Lénk) | ... misst Der vläicht ... Aacht Méint schonn, o mäi Gott, et géif ee mengen, et wieren der fënnef!

Mee wat versteet d'Regierung dann elo ënnert „d'Parlament informéieren“? Bis elo hunn ech matkritt – dat sot den Här Polidori jo och –, Dir schwätzt mam Secteur, deen de toute évidence besser informéiert ass wéi d'Chamber. Et gëtt scho Prezedenzfäll, dat schéngt u sech en Usage ze si vun dëser Regierung. „Informéieren“ heescht net, datt de Premierminister beim État de la nation seet: „Mir wäerten en anere Regimm ab dem 1. Oktober aféieren.“ „Informéieren“ heescht: Wat wäert geschéien?

Ech ginn dervunner aus, datt de Premierminister an den Ëmweltminister normalerweis mateneen diskutéieren an den Ëmweltminister och plus ou moins weess, wéi esou e Regimm wäert ausgesinn, an duerno dat an der Kommissioun wäert presentéieren. Dat ass net geschitt. An duerno, jo, esou oder esou, wann ech richteg verstinn, wäerte mer och dat Gesetz stëmmen, an dat wäert retroaktiv sinn dann, fir op de ... Voilà.

Huele mer un, dës Chamber géif net nëmmen aus Kopfnicker bestoen, da kéint et jo sinn, datt d'Gesetz net gestëmmt gëtt. An da sinn d'Leit awer dobaussen e bëssen ugeschass. Ech ginn dervunner aus, datt et ugeholl gëtt, Dir hutt eng Majoritéit, mee Dir kënnt net einfach esou maachen, wéi wann dat evident wier, datt Dir eng Majoritéit hutt. Et ass och e ganz komescht Verständnis vum Parlamentarismus.

Une voix | Genau!

Une autre voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Wagner. Här Minister.

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Ech hoffe jo awer mol staark, datt mer kënnen dervun ausgoen, datt mer eng Majoritéit hunn, soss hu mer keng Regierung méi. Ech mengen, dat war bei de viregte Regierungen och de Fall esou. Ech mengen, Dir sidd laang genuch derbäi, fir dat selwer och ze wëssen!

M. Claude Wiseler, Président | Sou, dann ass et elo un der Madamm Delcourt.

Mme Claire Delcourt (LSAP) | Jo, also ech sinn och elo nach net vill méi schlau gi mat all deene Froen, déi elo gestallt goufen. Ech probéieren dann, zwou Froen ze stellen, déi da vläicht sollen eis e bësse méi Asiicht ginn. Dat heescht, Dir hutt elo net amendéiert, well de Staatsrot laang brauch. Mee ech denken, dass et, wann ee just en Datum amendéiert hätt, elo net esou laang gebraucht hätt.

(Interruption)

Ech muss do widdersprechen.

Dann déi Fro: Wéini soll dann deen neie Projet de loi deposéiert ginn, deen da réckwierkend soll ... Also wéi ass dann elo genau Äre Plang, wéi Der elo wéini wat wäert virleeën? Wéi gesot, mir hunn elo just nach zwou Wochen, dann ass eng Paus dertëscht. An et gouf elo schonn e puermol gesot: Mir brauchen awer eng gewësse Previsibilitéit, och wann Dir dat elo ukënnegt, dat ass jo an der Rei. Mee mir mussen awer och e bësse verstoen, wéi Der virgoe wëllt. Also, dat ass mer bis elo net kloer.

M. Claude Wiseler, Président | Här Minister.

M. Serge Wilmes, Ministre de l'Environnement, du Climat et de la Biodiversité | Dee Projet de loi, mengen ech, dee mer haut hei diskutéiert hunn, ass wéini deposéiert ginn? Am Mee?

(Assentiment)

Am Mee. Et huet also och bis elo gedauert, bis datt mer alles zesummenhaten. Mee ech hunn den 19. Juni alles deposéiert. Ech hunn de Regierungsconseil mat allen Texter – well et ass net nëmmen d'Gesetz, dat ugepasst muss ginn, et mussen och Règlements grand-ducaux ugepasst ginn –, den 19. Juni saiséiert, woumat se an d'Procédure législative ginn. Vun do un ass et an der ganzer Prozedur, an da mussen mer kucken, wéi mer do duerkommen.

M. Claude Wiseler, Président | Dann huet den Här Engelen d'Wuert gefrot an duerno d'Madamm Tanson.

(Brouhaha)

M. Jeff Engelen (ADR) | Jo. Merci, Här President. Ech wëll just drop opmierksam maachen, datt ech an der Kommissioun, wéi mir dat heite Gesetz diskutéiert hunn, d'Propos gemaach hat, ...

M. Claude Wiseler, Président | Sou, wannechgelift!

(Coups de cloche de la présidence)

M. Jeff Engelen (ADR) | ... fir ze verlängere bis den 31. Dezember. An do ass just gegrint ginn an et ass net gesot ginn, firwat et géif ... Et hätt jo kënne verlängert gi bis den Oktober oder ... Et gouf ni gesot, datt doriwwer eraus bis den 30. September géif verlängert ginn, et ass ni gesot ginn an der Kommissioun, datt en neie Regimm géif kommen nom 1. Oktober. Ech wëll dat kloerstelle vis-à-vis vun der Kommissioun. Dat kann een am Rapport ganz sécher noliesen. Ech wollt dat just kloerstellen. Ech hat d'Propos gemaach, et ass gegrint ginn an duerno hunn ech näischt méi gesot. Merci.

Une voix | Et ass en Deel vun der Koalitioun, deen ofspréngt!

(Hilarité)

M. Claude Wiseler, Président | Sou, merci, Här Engelen. Här Wilmes?

(Négation)

Dann huet d'Madamm Tanson d'Wuert an duerno den Här Clement.

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Jo. Bon, et geet mir elo méi ëm dat Prinzipiellt, well ech awer bass erstaunt sinn iwwer verschidden Aussoen, déi hei gemaach gi si vusäite vun der Regierungsbänk.

Mir hu fir d'éischt op eng, ech hunn dat jo och scho gëscht he gesot, fein, informell Aart a Weis an der Conférence des Présidents gefrot, dass déi Informatiounen net par Voie de presse sinn – mir kënnen natierlech elo permanent un all Minister Bréiwer schécken, si solle wannechgelift prioritär an d'Chamber kommen; mir kënne jo net wëssen, wéini Der wat wou presentéiert –, wou Dir duerno Är Convocatioun erausgeschéckt hutt fir d'Press, fir eng Pressekonferenz ze maachen. Duerno hu mer e Communiqué gemaach, e Bréif hei un de Chamber-president, deen och weidergaangen ass un d'Regierung, fir ze soen, mir hätte gären, dass dat doten ophéiert an dass d'Ministeren, wannechgelift, an d'Kommissioun kommen.

Mir sinn hei keng Informatiounsversammlung. Mir sinn hei, fir d'Regierung ze kontrolléieren. Mir kënnen dat net maachen, wa mir just informéiert ginn! Beim État de la nation sinn Dosende Froe gestallt ginn. Et ass net op eng Fro eng Äntwert komm. Ech krut eng Fro beäntwert, nodeem ech duerno herno nach réckgefrat hunn. Soss ass op keng eng Fro, déi mir gestallt hunn, eng Äntwert komm. Dat heescht, fir elo ze soen, am État de la nation wier jo alles erkläert ginn an Dir misst eng perséinlech Invitatioun vun der Chamber kréien, fir Är Projeten an d'Chamber virstellen ze kommen, dat ass wierklech relativ culot-téiert, Här Minister, wann Der dat erlaabt!

Well ech hoffe wierklech, dass mer net iwwert déi nächst Joren esou mussen weiderfueren. Wann Dir e Projet presentéiert, kommt wannechgelift virduen an d'Chamberkommissioun, esou wéi dat déi lescht Joren üblech war – a wéi et och déi lescht Joren üblech war, hei e Skandal ze maachen, wann dat net geschitt ass, an, ech muss soen, och zu Recht, well ech sinn der Meinung, wann ee Respekt huet virun dësem Haus, an deem Der jo selwer laang Jore waart, da geet een net esou vir an da kënnt een net och nach heihin a seet: „Ech sinn net gefrot ginn, fir bei Iech ze kommen.“ Éischstens ass dat net wouer an zweetens ass dat eng Frechheet!

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Här Minister? Nee. Dann ass d'Wuert elo fir den Här Clement.

M. Sven Clement (Piraten) | Jo. Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech wollt u sech quer

net heizou schwätze kommen an ech wollt u sech och guer net nach eng Kéier dem Minister eppes soen, mee wann Dir Iech wonnert, a wéi enger Prozedur mer elo sinn, ech erklären Iech et direkt: Ech maachen den Depot vun dräi Amendementer. Här President.

Amendement 1

À l'article 1er les termes « et le 30 juin 2024 inclus » sont remplacés par « et le 30 septembre inclus ».

(s.) Sven Clement, Marc Goergen, Ben Polidori, Sam Tanson, Joëlle Welfring.

Amendement 2

À l'article 1er les termes « au plus tard le 31 décembre 2026 » sont remplacés par « au plus tard le 31 mars 2027 ».

(s.) Sven Clement, Marc Goergen, Ben Polidori, Sam Tanson, Joëlle Welfring.

Amendement 3

À l'article 2 les termes « et le 30 juin 2024 inclus » sont remplacés par « et le 30 septembre inclus ».

(s.) Sven Clement, Marc Goergen, Ben Polidori, Sam Tanson, Joëlle Welfring.

M. Claude Wiseler, Président | Ech hu se schonn. Merci.

M. Sven Clement (Piraten) | Laut dem Artikel 72 vun eise Chamberreglement kënnen Amendementer an der Pleniëre deposéiert ginn, wa se vu fënnef Deputéierten appuyéiert ginn. Dat ass hei de Fall.

D'Regierung mécht Annoncen, mécht Annoncen, mee se liwwert awer déi Amendementer net no. Ma mir hunn et elo fäerdegbruecht, hei nach während den Debaten déi Amendementer op der Hand ze schreien. Mir hunn Iech also Är Aarbecht, déi Der déi lescht dräi Méint hätt kënne maachen, ofgehol. An u sech maache se näischt anescht, wéi dat ze maachen, wat Dir annoncéiert hutt oder wat de Premier hei op dëser Plaz annoncéiert huet, nämlech déi Datumen no hannen ze réckelen.

Vu datt dat, mengen ech, och de Prerogativ vun dëser Chamber ass, fir Gesetzter ze maachen – ëmmerhi si mer de Legislatuer –, géif ech mech freeën, wann dann net nëmmen d'Wieder vum Premier hei Gewiicht hätten, mee d'Aktiounen vun der ganzer Chamber déi Amendementer da géifen appuyéieren, well dann hätte mer no haut de Mëtteg Kloorheet, bis wéini dat Gesetz gëllt, an net e Versprechen, datt dat gemaach gëtt, wann dann iergendwann eng Kéier Zäit dofir fonnt gëtt, nodeem deen neien Delai schonn ofgelaf ass.

Elo hu mer d'Chance, fir dat bis den 30. September direkt ze verlängeren. An dofir géif ech mech freeën, wann Der alleguerten déi dräi Amendementer géift matstëmme. Ech soen Iech Merci.

M. Marc Goergen (Piraten) | Ganz gutt!

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Clement. Elo hunn ech keng weider Wuertmeldung, just ech hunn dräi Amendementer hei um Büro leien.

(Hilarité)

An da musse mer kucken, wéi mer dat do organiséieren, well effektiv kënnen déi ...

(Interruption par M. François Bausch)

Ok, Här Bausch.

6. Ordre du jour

Ech wëll Iech just soen, der Madamm Tanson och, datt mer muer jo nach en Debat féieren iwwer eng Motioun, déi Dir gëschter deposéiert hutt, déi de Sujet vu Pressekonferenzen an Änleches concernéiert. Déi Diskussioun féiere mer muer nach eng Kéier separat, esou wéi dat gefrot ginn ass.

7. 8350 – Projet de loi modifiant la loi modifiée du 23 décembre 2016 instituant un régime d'aides pour la promotion de la durabilité, de l'utilisation rationnelle de l'énergie et des énergies renouvelables dans le domaine du logement (suite)

Amendements

Elo komme mer hei zu den dräi Amendementen, déi deposéiert gi sinn. Ech ginn dovunner aus, datt jiddweree se huet. An ech ginn elo een Amendement nom aneren an de Vott. Ech hoffe just, datt eis Technik douewen, well se elo relativ rapid komm sinn, dann och esou wäit ass. Dofir schwätzen ech e wéineg méi laang, fir dat alles do kënnen an de Computer anzespeisen.

(Hilarité)

Amendement 1

Insofern gesinn ech, datt dat awer gemaach ass, well et kënnt bei mir um Ecran hei un. Dofir, iwwert den éischten Amendement, sinn dozou nach Saachen ze soen? Ech mengen, dat ass elo net de Fall. Da kéime mer zum Ofstëmme iwwert den éischten Amendement, deen elo just vum ...

(Interruptions)

... Här Clement deposéiert ginn ass. Ech hu gefrot, ob eng Wuertmeldung do ass. Ech gesinn net, datt eng Hand an d'Luucht geet. Also ...

(Interruption)

Fir mech ass dat kloer, also stellen ech deen Amendement 1 hei zum Vott.

Vote sur l'amendement 1

An ech maachen elo de Vott op iwwert den Amendement 1. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration.

(Brouhaha et interruptions)

M. Marc Goergen (Piraten) | Also, wann d'CSV natierlech géint de Premier ass ...

M. Sven Clement (Piraten) | Ass dat net e Mësstrauensvott, wa se géint de Premier stëmme?

M. Claude Wiseler, Président | An de Vott ass ofgeschloss. D'Resultat vum Vott ass ...

M. Marc Goergen (Piraten) | Dat ass eng Logik, déi muss een net verstoen.

M. Claude Wiseler, Président | Här Goergen, ech géing Iech bidden, d'Resultat vum Vott nozelauschteren! Dat si 25 Jo-Stëmme, 35 Nee-Stëmme.

(Exclamations et interruptions)

M. Georges Engel (LSAP) | Quel désaveu vum Minister, quel désaveu! Eieiei. Penibel!

M. Claude Wiseler, Président | Dësen Amendement ass also mat 35 Nee-Stëmme géint 25 Jo-Stëmme ofgeleent.

Ont voté oui : M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten (par M. Georges Engel), Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di

Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser (par M. Fred Keup), Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

MM. François Bausch, Meris Sehovic (par M. François Bausch), Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ont voté non : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Christophe Hansen, Max Hengel, Mme Françoise Kemp (par M. Félix Eischen), M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert (par Mme Stéphanie Weydert), Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Marc Spautz, Charel Weiler (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp), Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum (par M. Gusty Graas), Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen (par M. André Bauler), MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. Luc Emering), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel.

M. Marc Goergen (Piraten) | Ass de Premier dann elo ofgeléist?

Amendement 2

M. Claude Wiseler, Président | Da komme mer zum Vott vum zweeten Amendement. Si beim zweeten Amendement Wuertmeldungen? Dat ass net de Fall.

Vote sur l'amendement 2

Wa keng Wuertmeldunge sinn, da stellen ech och den zweeten Amendement zum Vott.

Här Wolter, wollt Dir d'Wuert nach huelen?

M. Michel Wolter (CSV) | Nee, nee!

(Hilarité)

M. Claude Wiseler, Président | Nee, et deet mer leed, mee ech ...

Une voix | Et ass vläicht gradesou gutt.

(Interruptions)

M. Michel Wolter (CSV) | Wann ech hei d'Wuert huelen, dann hunn ech eppes ze soen!

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Et géing awer hei vill ze soe ginn!

M. Claude Wiseler, Président | De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. Beim Vote par procuration nach e ganz klengen Effort.

(Interruptions)

M. Sven Clement (Piraten) | Vertraut der Regierung!

M. Claude Wiseler, Président | Ech schléissen de Vott of.

M. Marc Goergen (Piraten) | Si wëllen net verlängeren!

M. Claude Wiseler, Président | De Vott ass: Jo-Stëmme: 25, Nee-Stëmme: 34, bei kenger Abstentioun. Dësen Amendement ass also mat 34 Nee-Stëmme géint 25 Jo-Stëmme bei kenger Abstentioun ofgeleent.

Résultat définitif après redressement : l'amendement 2 est rejeté par 25 voix pour et 35 voix contre.

Ont voté oui : M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten (par M. Georges Engel), Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Paulette Lenert ;